

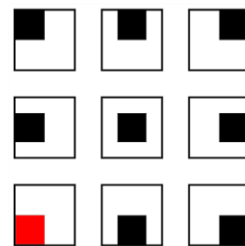
Національна академія мистецтв України

Інститут культурології

Національної академії мистецтв України

Інститут проблем сучасного мистецтва

Національної академії мистецтв України

Дистанційна

Міжнародна науково-теоретична конференція

Суб'єкт. Пам'ять. Символічне

Науковий круглий стіл

Культурна спадщина радянського періоду

в сучасній Україні:

від ностальгії – до переосмислення

ПРОГРАМА

28 травня 2020 року

Київ

ОРГКОМІТЕТ

Співголови Оргкомітету

ЧЕБИКІН АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ – Президент Національної академії мистецтв України, академік НАМ України, Народний художник України, професор

ЧМІЛЬ ГАННА ПАВЛІВНА — директор Інституту культурології НАМ України, академік НАМ України, доктор філософських наук, доцент

СИДОРЕНКО ВІКТОР ДМИТРОВИЧ – директор Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України, віце-президент Національної академії мистецтв України, академік НАМ України, кандидат мистецтвознавства, професор

Заступники співголів Оргкомітету

ДЗЮБЕНКО ТАМАРА ОЛЕКСІЇВНА – заступник директора Інституту культурології НАМ України

КУЗНЄЦОВА ІННА ВОЛОДИМИРІВНА — вчений секретар Інституту культурології НАМ України, доктор філософії (Ph.D., філософія), доцент, с.н.с.

ЧІБАЛАШВІЛІ АСМАТІ ОЛЕКСАНДРІВНА – вчений секретар Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України, кандидат мистецтвознавства, с.н.с.

Члени оргкомітету

МІЩЕНКО МАРИНА ОЛЕКСІЇВНА — в.о. завідувача відділу культурної спадщини та пам'яткоохоронної справи Інституту культурології НАМ України, кандидат юридичних наук

ХАРЧЕНКО ПОЛІНА ВАГИФІВНА –учений секретар відділення теорії та історії мистецтв НАМ України кандидат педагогічних наук, доцент, с.н.с.

ГОНЧАРЕНКО НАДІЯ КУЗЬМІВНА — старший науковий співробітник Інституту культурології НАМ України (*відповідальний секретар Оргкомітету*)

ГРУЩЕНКО ТЕТЯНА СЕРГІЇВНА — науковий співробітник Інституту культурології НАМ України (*web-супровід заходу*)

ПЛЕНАРНІ ВИСТУПИ

Бігасв Валерій Анатолійович, академік НАМ України, доктор філософських наук, професор, віце-президент Національної академії мистецтв України

Сучасна оцінка художньо-естетичної цінності мистецтва соурреалізму

Чміль Ганна Павлівна, академік НАМ України, доктор філософських наук, доцент, директор Інституту культурології НАМ України

Переосмислення мистецького доробку як ідеологічний прийом

Сидоренко Віктор Дмитрович, академік НАМ України, кандидат мистецтвознавства, професор, віце-президент Національної академії мистецтв України, директор Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Репрезентація культурного героя у просторі сучасного візуального мистецтва України

Зубавіна Ірина Борисівна, академік НАМ України, доктор мистецтвознавства, професор, учений секретар відділення кіномистецтва НАМ України

Нео-поетичне кіно України: сучасне переосмислення етичних та естетичних засад кінопоетів-шістдесятників

Клековкін Олександр Юрійович, член-кореспондент НАМ України, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач відділу теорії та історії культури Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Довге прощання з комунізмом

Юдкін Ігор Миколайович, член-кореспондент НАМ України, доктор мистецтвознавства, с.н.с., провідний науковий співробітник Інституту культурології НАМ України

Епіфеномени епохи І. Кочерги: з досвіду редагування «Історії українського театру»

Берегова Олена Миколаївна, доктор мистецтвознавства, професор, провідний науковий співробітник Інституту культурології НАМ України

Академічна музика 60-х років ХХ століття як виклик стандартизованому консерватизму в мистецтві

Більченко Євгенія Віталіївна, доктор культурології, доцент, провідний науковий співпрацівник Інституту культурології НАМ України

Спротив події щодо історії: психоаналіз пам'яті, личина і терор

ВИСТУПИ УЧАСНИКІВ

Бігасва Оксана Валеріївна, доктор філософії (PhD, мистецтвознавство), доцент, старший науковий співробітник Інституту культурології НАМ України

Досвід та проблеми реституції культурних цінностей за часів незалежної України

Бондаренко Леся Миколаївна, радник при дирекції Інституту культурології НАМ України

Роль українського авангардного руху в розвитку культури радянського періоду

Бойко Зінаїда Василівна, науковий співробітник Інституту культурології НАМ України

Руйнація певних радянських стереотипів, пов'язаних із категорією ментальності, в сучасній Україні

Волков Сергій Михайлович, доктор культурології, професор, професор кафедри виконавських дисциплін № 2 Київської муніципальної академії музики імені Р. М. Глієра

Трансформація радянської системи мистецької освіти в сучасній Україні

Вишневська Галина Георгіївна, (PhD, культурологія), доцент кафедри міжнародного туризму Київського університету культури

Меморіальні музеї у збереженні історичної пам'яті

Гаєвська Тетяна Іллівна, кандидат історичних наук, с.н.с., старший науковий співробітник відділу теорії та історії культури Інституту культурології НАМ України

Державне свято: сучасна трансформація

Ганинець Рената Євгеніївна, магістр (за програмою “Розвиток історико-культурної спадщини” Європейського Гуманітарного Університету

Переосмислення радянської монументальної пропаганди в Україні на прикладі ідеологічних пам'ятників

Громченко Валерій Васильович, кандидат мистецтвознавства, доцент, проректор з наукової роботи Дніпропетровської академії музики імені М. Глінки

Концерт для валторни Р.М. Глієра: від ностальгії до звитяги поколінь

Грущенко Тетяна Сергіївна — науковий співробітник Інституту культурології НАМ України

Трансформація сприйняття спадщини радянського періоду у виставковому проєкті НХМУ «Герої. Спроба інвентаризації» (2014-2015)

Демещенко Віолета Валеріївна, кандидат історичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу культурної антропології Інституту культурології НАМ України

Постать Леся Курбаса в культурній політиці України

Жукова Олена Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент, директор Науково-методичного центру розвитку музеєзнавства і пам'яткознавства Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»; керівник проєкту ревіталізації «старого майданчику» ХФТІ

Переосмислення радянської наукової спадщини в проєкті ревіталізації історико-культурного комплексу УФТІ (м. Харків, «старий майданчик» ХФТІ)

Іллєнко Любава Володимирівна, аспірантка Університету міста Аугсбург, Німеччина (науковий керівник – Андреа Готтданг, професорка Університету міста Аугсбург)

Охорона пам'яток монументально-декоративного мистецтва: критерії оцінки

Коваленко Наталія Павлівна, мистецтвознавець

Радянський період творчо-наукової діяльності фундатора музею Івана Гончара у культурно-мистецькій спадщини сучасної України

Кохан Тимофій Григорович, доктор філософії (PhD, мистецтвознавство), доцент, завідувач відділу екранної культури та інформаціоналізму Інституту культурології НАМ України

Український кінематограф радянського періоду: за і проти

Левчук Ярослава Миколаївна, кандидат філологічних наук, с.н.с., старший науковий співробітник відділу культурної антропології Інституту культурології НАМ України

Трансформації ігрової складової традиційної української дитячої субкультури у другій половині ХХ ст. (за матеріалами з Поділля)

Мищенко Олексій Михайлович, член-кореспондент НАМ України, народний художник України

Вплив національного аспекту творчості на переосмислення культурної спадщини часів тоталітарного режиму в Україні

Моляр Євгенія Олександрівна, мистецтвознавиця

*Дослідження українського радянського монументального мистецтва.
Досвід проекту Soviet Mosaics in Ukraine від 2014 року*

Овчарук Ольга Володимирівна, доктор культурології, професор, професор кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККиМ

«Березіль»: незавершений проект українського модернізму

Олійник Олександра Сергіївна, кандидат культурології, завідувач відділу теорії та історії культури Інституту культурології НАМ України

Переосмислення культури радянського періоду як завдання кураторського проекту

Оспіщева-Павлишин Марія Андріївна, аспірантка Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України (науковий керівник – Вишеславський Г. А.)

Від монументального живопису до муралізму сьогодення

Отрешко Наталія Борисівна, доктор соціологічних наук, доцент, провідний науковий співробітник Інституту культурології НАМ України

Трансформації в методології історії ХХ століття: від встановлення факту до його інтерпретації

Причепій Євген Миколайович, доктор філософських наук, професор, в. о. завідувача відділу культурної антропології Інституту культурології НАМ України

Від радянського марксизму до сучасної філософії

Сидоренко Андрій Вікторович, науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Київський художній інститут та інноваційні метаморфози українського живопису 1920-х років

Скляренко Галина Яківна, кандидат мистецтвознавства, с.н.с., старший науковий співробітник ІМФЕ ім. М.Рильського НАН України

Мистецтво радянської доби: естетика vs ідеологія. Парадокси досвіду

Судакова Валентина Миколаївна, доктор філософських наук, доцент, завідувач відділу соціології культури Інституту культурології НАМ України

Інформаційний ресурс колективної пам'яті як складова культурної спадщини у постсучасному суспільстві

Томашевська Марія Олександрівна, магістр музейної справи та охорони пам'яток історії та культури, заступник директора з наукової роботи комунального закладу «Кмитівський музей образотворчого мистецтва ім. Й.Д. Буханчука»

Ідеологізм мистецтва часів СРСР (на прикладі колекції Кмитівського музею)

Халепа Олександра Сергіївна, аспірантка (науковий керівник – Кондель-Пермінова Н.М.), молодший науковий співробітник відділу дизайну й архітектури Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Практичні аспекти переосмислення постіндустріальної спадщини України в умовах викликів сучасності

Харченко Поліна Вагифівна, кандидат педагогічних наук, доцент, с.н.с., учений секретар відділення теорії та історії мистецтв НАМ України

Переосмислення основ творчості кінокомпозиторів радянського періоду в сучасних умовах

Чепелик Оксана Вікторівна, кандидат архітектури, с.н.с., провідний науковий спеціаліст Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Теоретичні та практичні аспекти інтервенційної стратегії ГогольФесту в Національний Експоцентр України у контексті політики «декомунізації»

Чібалашвілі Асматі Олександрівна, кандидат мистецтвознавства, с.н.с., вчений секретар Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Графічна партитура в музиці ХХ століття. До питання індивідуалізації символів

Шевченко Мирослава Євгеніївна, аспірантка Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України (науковий керівник – Юр М.В., кандидат мистецтвознавства, провідний науковий співробітник ІПСМ НАМ України)

Переосмислення творчого доробку художників-шістдесятників

Шкєпу Марія Олексіївна, доктор філософських наук, професор, головний науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Чорний квадрат соціальної пам'яті

Науковий круглий стіл

**Культурна спадщина радянського періоду
в сучасній Україні:
від ностальгії – до переосмислення**

за темою фундаментального наукового дослідження
Інституту культурології Національної академії мистецтв України
*«Трансформація культури пам'яті
сучасного українського суспільства»*

ОРГАНІЗАТОРИ

Гриценко Олександр Андрійович — керівник теми фундаментального наукового дослідження «Трансформація культури пам'яті сучасного українського суспільства», старший науковий співробітник Інституту культурології НАМ України, кандидат технічних наук, заслужений діяч мистецтв України.

Кузнєцова Інна Володимирівна — керівник теми фундаментального наукового дослідження «Трансформація культури пам'яті сучасного українського суспільства», вчений секретар Інституту культурології НАМ України, доктор філософії (Ph.D., філософія), доцент, с.н.с.

Міщенко Марина Олексіївна — в.о. завідувача відділу культурної спадщини та пам'яткоохоронної справи Інституту культурології НАМ України, кандидат юридичних наук.

Гончаренко Надія Кузьмівна — старший науковий співробітник Інституту культурології НАМ України

Пам'яті Олександра Гриценка

Вступ до дискусії (за нотатками Олександра Гриценка):

Культурна спадщина радянського періоду в сучасній Україні: потреба переосмислення

Протягом усіх років незалежності, періодично інтенсифікуючись і загострюючись, відбувається небезконфліктне переосмислення, переозначення багатьох подій та постатей української історії, трансформація «місць пам'яті» й так званого канону імен і творів української літератури й мистецтва.

Зміни символічного простору втілювалися у практиках, як-от реабілітація і повернення в обіг раніше заборонених чи небажаних митців і творів, оновлення музейних експозицій, створення нових музеїв та заповідників, встановлення пам'ятників діячам та подіям, котрі раніше розглядалися як політично неприйнятні, а в 2007-2008 рр. та з 2014 року – також системне усунення із символічного простору пам'ятників діячам радянської доби, перейменування вулиць і міст. Відбувалася декомунізація, що у широкому сенсі означає багатогранний і довготривалий політичний і соціокультурний процес, який розпочався задовго до прийняття законів 2015 року, і був спрямований на підваження (або виведення із публічного простору) просякнутої пропагандою культурної спадщини комуністичного/радянського періоду.

Політика декомунізації є інноваційною, спрямованою на перерозподіл символічного ресурсу, адже має на меті змінити й урізноманітнити уявлення суспільства про історичні події, явища культури, її творців і реципієнтів. Відтак неминучими є суперечності й конфлікти між її прихильниками та опонентами, що виступають за афірмативну політику, зорієнтовану на репродукування та зміцнення уявлень сформованих раніше.

Тож актуальною залишається проблема переосмислення спадщини української радянської культури, частина якої досі сприймається та інтерпретується лише як вагоме мистецьке надбання, та деконструкції радянської тоталітарної пропаганди, яку ця спадщина містить.

Гострі публічні дискусії точаться переважно навколо більш очевидних аспектів декомунізації – радянських пам'ятників, мозаїк і топоніміки. Захисники радянських пам'яток наполягають на їхній непересічній мистецькій вартості, а топоніміки – на побутових незручностях, що їх завдають перейменування, і неістотних змінах у свідомості, які вони спричиняють. Натомість дискусії про переосмислення літературної, театральної та музичної творчості, кінематографу, образотворчого мистецтва, що вимагають значно глибшого і ретельнішого аналізу, відбуваються рідше, здебільшого у науковому середовищі.

Зрештою, для звільнення від тягарів тоталітарного минулого та змін у суспільній свідомості потрібні саме ретельні наукові дослідження і дискусії, результати яких, у перспективі, мали б охопити не лише академічне середовище, а й масову аудиторію – через посередництво мас-медіа, книговидавання, кінематографію, дидактичної літератури тощо. Адже історична й культурна спадщина залишається одним із вагомих чинників самоідентифікації та згуртування спільноти.

УЧАСНИКИ КРУГЛОГО СТОЛУ

Андрес Ганна Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри теорії та історії мистецтва НАОМА

Музеї навчальних закладів: збереження традиційних вимог і трансформація (від політизованої освіти до науково-просвітницької структури)

Бентя Юлія Валентинівна, магістр музичного мистецтва, відповідальна редакторка часопису «Критика»

Між «просвітницьким реалізмом» та «слабкою сльозливістю»: збірний образ європейського сентименталізму у радянській гуманітаристиці

Боженко Анастасія Олегівна, кандидат історичних наук, викладач кафедри українознавства філософського факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

«Місто сонця, район ХТЗ»: що робити з утопією у постсоціалістичному Харкові?

Булкіна Інна Семенівна, (PhD, філологія), старший науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Тимчасова пам'ять і тимчасові пам'ятники

Вишеславський Гліб Анатолійович, (PhD, мистецтвознавство), старший науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Особливості сучасного сприйняття діяльності клубів українських шістдесятників

Гончаренко Надія Кузьмівна, старший науковий співробітник Інституту культурології НАМ України

Біографії діячів культури радянського періоду в українських шкільних підручниках з історії: спадщина, зміни, перспективи

Гранчак Тетяна Юріївна, доктор соціальних комунікацій, старший науковий співробітник НБУ імені В.І. Вернадського

Друга світова війна в соціокультурному дискурсі провідних бібліотек України: тренди інтерпретацій

Добко Тетяна Василівна, доктор наук із соціальних комунікацій, с.н.с., завідувач відділу науково-бібліографічної інформації НБУ імені В.І. Вернадського

Міжвідомча координація бібліотечно-бібліографічної діяльності в Україні: 1960-1970-ті рр.

Донець Олена Миколаївна, молодший науковий співробітник відділу образотворчих мистецтв НБУ імені В.І. Вернадського

Феномен радянського плаката другої половини ХХ сторіччя в контексті переосмислення історичного минулого (за матеріалами зібрання українського друкованого плаката з фондів НБУВ)

Євсєєва Тетяна Миколаївна, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України

«Фауст» vs М(м)айстер»: праця та голод у текстах і контекстах (пост)радянських письменників

Киридон Алла Миколаївна, доктор історичних наук, професор, директор Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво»

Дискурс свята як маркер ідентичності в пам'яттєвій матриці

Кобченко Катерина Аркадіївна, кандидат історичних наук, науковий співробітник Центру українознавства філософського факультету КНУ імені Тараса Шевченка

Вплив культурної пам'яті української діаспори другої половини ХХ ст. на формування історичного нарративу в сучасній Україні

Кондель-Пермінова Наталія Миколаївна, кандидат архітектури, с.н.с., завідувач відділу дизайну й архітектури Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Феномен повоєнного Хрещатика у контексті хвиль національного відродження ХХ ст.

Кретов Андрій Іванович, кандидат філософських наук, старший викладач кафедри культури та соціально-гуманітарних дисциплін НАОМА

Філософсько-культурологічні проблеми аналізу самовизначення митця в радянську добу

Крупник Любов Орестівна, кандидат історичних наук, доцент, головний спеціаліст відділу аналізу українського державотворення Управління наукового забезпечення політики національної пам'яті Українського інституту національної пам'яті

Українське поетичне кіно як приклад мистецького нонконформізму

Кузнєцова Інна Володимирівна, доктор філософії (PhD, філософія), с.н.с., доцент, вчений секретар Інституту культурології НАМ України

Геноцид українського суспільства: Голодомор, Голокост, Депортація

Лібер Джордж, доктор філософії (PhD, історія), професор історії університету штату Алабама у Бірмінгемі

Decommunizing Ukraine, 1985-2020: Some Preliminary Thoughts

Марченко Тетяна Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Література соціалістичного реалізму: сучасне переосмислення

Маньковська Руслана Вікторівна, доктор історичних наук, с.н.с., доцент, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України

Музей в сучасному меморіальному полі: теоретичні підходи

Міщенко Марина Олексіївна, кандидат юридичних наук, в.о. завідувача відділу культурної спадщини та пам'яткоохоронної справи Інституту культурології НАМ України

Межа між об'єктом культурної спадщини та символікою комуністичного режиму в контексті сучасних декомунізаційних процесів

Овсіюк Оксана Володимирівна, кандидат історичних наук, завідувач відділу соціокультурної антропології Науково-дослідного Інституту українознавства МОН України

Принципи розподілу матеріальних благ у роки війни як фактор формування елітного прошарку населення (на прикладі м. Києва, 1943 – 1945 рр.)

Примаченко Яна Леонідівна, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України

«День Перемоги»: трансформація комеморативних практик у контексті декомунізації

Рябенський Валентин Степанович, провідний інженер Інституту культурології НАМ України

Драматизм історії Криму: сучасні прояви і смисли

Рябчук Микола Юрійович, кандидат політичних наук, провідний науковий співробітник Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України

Decommunization or Decolonization? What did the debate on the 'decommunization' laws revealed?

Сидор-Гібелінда Олег В'ячеславович, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

Декомунізація: денеронізація, дестоліпнізація...

Стріха Максим Віталійович, доктор фізико-математичних наук, професор, письменник, перекладач

Українська радянська опера: чи можливе перепрочитання/реактуалізація

Тахтаулова Марія Юріївна, кандидат історичних наук, начальник Північно-Східного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті

Трансформація міського символічного простору Харкова у контексті політики декомунізації